

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošlja do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Stroški ljudskih šol.

(Predlog drž. poslancev Roškarja, Pišeka in tovarišev.)
Ker je ljudska šola za večji del prebivalstva na deželi edino izobraževališče, zato je treba, da se jo z vsem potrebnim temeljito oskrbi.

Za ugoden razvoj šole so med drugim potrebni primerne prostori, ki ugodijo zdravstvenim, kakor tudi vsem drugim zahtevam, neobhodno potrebni.

Zgrajta takih šolskih poslopij pa stane toliko, da se naloži s tem deželnim občinam breme, ki ga zaradi svojega že tako nepovoljnega finančnega položaja ne bi mogle prenesti.

Mnogo občin je primoranih, da naložijo doklade od 60 do 200 odstotkov in še višje gospodarsko tako že dovolj oslabilim davkoplačilcem. Od tega se mora večji del porabiti za to, da se poravnajo stroški za šolo.

Splošno žalostni položaj kmetovalca, globoko zadolženje posestva, nobena nada na boljše življenje, ki žene tudi posestnike v tujino, dokazuje dovolj, da je treba pomoči, da se prebivalstvo na deželi obvaruje pred popolnim obubožanjem.

Da se te žalostne gospodarske razmere izboljšajo, bo prebivalstvo na deželi najrajše pomagalo; to tem bolj, ker bo deležno splošne izobrazbe, ki se ji pa mora v najkrajšem času tudi pridružit strokovni pouk v zemljedelstvu, če tudi v primerni meri.

Razvidno je, da se bodo visoka šolska bremena še povečala, ako se vsem potrebam ugoditi. Ravno tako se da dokazati, da mnogo občin sploh ne more nositi velikanskih šolskih bremen.

Zato je resna dolžnost države, da temu odpomore.

Podpisani stavijo predlog:

Visoka zbornica naj sklene:

C. kr. vlada se pozivlje, da predloži zakonski načrt, po katerem se § 62 državnega šolskega zakona v tem smislu spremeni, da mora tudi država k zgradbi in vzdrževanju ljudskih šol prispevati.

Roškar, Pišek in tovariši.

Državni zbor.

Glasovanje o Šušteršičevem predlogu, da se zabrani odiranje bosanskih in hercegovinskih kmetov po ogrski banki, je naredilo na celo zbornico velikanski utis. Vlada je imela samo pet glasov večine in to so bili glasovi petih ministrov! S tako večino se ne da vladati, to pripoznavajo vlada in vladne stranke. Da bi opozicijo potolžili, pravijo ji, da se na jesen zgrade velike spremembe na ministrskih

stolih. Nekateri bi res radi popustili strogo in odločno opozicijo, med njimi tudi Ploj, ker se boje novih volitev. Vlada žuga namreč tudi z razpustom državnega zbora. Toda opozicija bo pod vodstvom dr. Šušteršiča šla svojo pot naprej ter še pri proračunu vlado parkrat ostro zgrabila.

Po Šušteršičevem predlogu je prišel na vrsto rusinski predlog, v katerem se pritožujejo Rusini nad jezikovnim zatiranjem od strani Poljakov; češki predlog zaradi preiskave proti češkemu rektorju v Pragi; in poljski predlog zaradi odškodnine Turčiji za Bosno in Hercegovino.

Ko je zbornica dokončala razpravo o teh predlogih, nadaljevala je takozvano finančno razpravo ali razpravo o novih davkih. Finančni minister hoče namreč novih davkov, da napolni državne in deželne kase.

Poslanec Korošec je stavil še nujni predlog zaradi podpore občinam Viržan in Drensko rebro, katere je tudi zadela toča.

Poslanec dr. Benkovič je v seji dne 11. t. m. interpeliral ministra za notranje zadeve radi volilnih nerednosti pri volitvi v okrajni zastopniški, radi zapostavljenosti slovenske pri okrajnem glavarstvu v Brežicah in radi varnostnih odredb pri vsenemški turnarski slavnosti v Brežicah dne 18. julija t. l. oziroma radi prepovedi te slavnosti.

V seji 12. t. m. je posl. dr. Benkovič stavil nujni predlog za podporo in odpis davka posestnikom v Jurkloštru in Marija Gradcu, ki so bili poškodovani po toči in viharju dne 26. maja t. l.

Poslanec Pišek je interpeliral pravosodnega ministra zaradi sodišča v Marenbergu, ki je slovenskega učitelja Hrena z Mute z žandarji gnalo v Marenberg in ga obsodilo na globo, ker ni hotel sprejeti nemškega povabila. Stvar spada sicer v Ježovnikov okraj, a Ježovnika ni bilo na Dunaju, da bi storil svojo dolžnost.

Poslanec Roškar je stavil predlog, naj predloži vlada zakonski načrt, s katerim se § 62 državnega šolskega zakona v tem smislu spremeni, da bo tudi država prispevala k zgradbi in vzdrževanju ljudskih šol.

Poslanec Pišek zahteva od finančnega ministra, da se vsi finančni uradi v področju mariborskega finančnega ravnateljstva poslužujejo slovenskih tiskovin in slovenske stranke zaslišavajo v slovenskem jeziku.

V proračunskem odseku sedi letos izmed štajerskih poslancev samo dr. Ploj. Toda svojih dolžnosti v tem odseku ni izpolnjeval. Udeleževal se ni vedno posvetovanj in kadar je bil navzoč, ni se zavzemal za slovenske težnje. Celu zadeve, da nam hočejo vrniti novega nemškega okrajnega nadzornika za Spodnji Štajer in da je ta zahteva tudi v proračunu, se ni spomnil. Za to pa je tem bolj hvale-

vredno, da je kranjski poslanec Gostinčar to stvar spravil v razpravo ter predlagal črtanje dotične svote za nemškega nadzornika. Dr. Ploj pri glasovanju niti ni bil navzoč in tako je postavka ostala v proračunu. Spodnji Štajerci pa dobijo novega nemškega okrajnega šolskega nadzornika.

Vladni predlog o novih davkih se je brez glasovanja odkazal takozvanemu finančnemu odseku. Izmed Slovencev gresta v ta odsek dr. Žitnik in dr. Korošec.

Potem je prišel na vrsto češki nujni predlog, naj se predloži poslanski zbornici obris nameravane ustave za Bosno in Hercegovino. Imed Hrvatov sta govorila ob tej priliki dr. Laginja in Perič. Zbornica je odrekla predlogu najnost.

Na to se je začela razprava o proračunu. O tem še bomo poročali.

Začetkom seje dne 15. t. m. je predlagal dr. Korošec, naj se petičija občine Orehovavas pri Mariboru za ustanovitev posredovalnice za prodajo živine za slovenske dežele dobesedno natame v stenografskem zapisniku. V utemeljevanju je navajal, da posredovalnica na Dunaju nam Slovincem popolnoma nič ne pomaga, ampak le živinorejcem iz Nižje Avstrijske, Češke in Poljske. Ker namerava vlada to posredovalnico bogato z denarjem podpirati, za to bi bilo potrebno, da se enaka posredovalnica osnuje za slovenske dežele. Le tako bodo naši živinorejci deležni v to svrhu iz državnih blagajna izdanega denarja.

Politični ogled.

— Deželni zbor goriški bo razpuščen. Kakor se poroča z Dunaja, se je ministrstvo, ker je izključeno vsako sporazumljenje med deželnozborskimi strankami, odločilo za razpuščenje goriškega deželnega zbora v najkrajšem času. Nove volitve se bodo vršile v zborni.

— Češki minister Začek je podal svojo ostavko, ker je pri glasovanju o bosanski agrarni banki drugače glasoval kakor Slovani. Cesar je ostavko odbil in tako ostane Začek še nadalje v Bienertovem kabinetu.

— Slovenci v Trstu. Zadnje nedeljo, dne 13. t. m. so se vršile po novem volilnem redu volitve za občinski zastop, ki je ob enem tudi deželni zbor, za mesto Trst in okolico iz splošne skupine. V okolici so na prvi mah zmagali slovenski kandidati. V mestu samem pa ni bil noben kandidat izvoljen, ampak povsod je treba ožjih volitev, ki so se vršile včeraj, dne 16. junija. Slovenci pridejo tudi v mestu samem v 8 slučajih, to je pri polovici mandatov, v ožje volitev. Kakor izvemo iz državnega zbora, je naredil

PODLISTEK.

Gospod poročnik.

(Slika iz vojskega življenja.)
(Konec.)

„Lojzek, drugače ni kazalo. Ampak sedaj sem tuhtal, kako bi te iz teh klešč spravil. Pripoveduj, kaj se je zgodilo!“

„Pojdiva“, odvrne tovariš.

„In gredeč po polju, pripoveduje, kaj se mu je pripetilo.“

„Vraga“, reče važno stotnijski krojač. „Ordonancu ne sme s pismom v vas, drugače bo slabo. Glej — tam ga vidim. Ti greš tod k vinogradom, jaz ga pa dohitim.“

„In odšel je.“

„Hej“, kliče Zvorec že od daleč ordonancu. „Ti neseš pismo v vas?“

„Da, za poročnika Pečka.“

„Daj meni pismo! Jaz grem itak k njemu, da mu dam ta plašč. Prihraniš si pot in pozno je že tudi.“

Ordonancu, ki se je strašansko jezil, da je moral zvečer še v drugo vas, je bil tega vesel.

„Tako“, de Zvorec zadovoljen. „Idi sedaj nazaj in reči korporalu, da ga pusti moja babica lepo pozdraviti. On bo že vedel.“

„Dobro!“ odvrne mož udano in se vrne.

Poveljnik straže je bil silno jezen, ko je sprejel ta pozdrav.

„Sto in pol zlodajev, tako razžaljuje. Kaj mene njegova babica briga“, je grml. „Čakaj dečko, dobim že te! — Vi pa“, se obrne k ordonancu, „vi ste pa kobilica, osel, živinče, kakoršne sploh videl nisem.“

Takoj je moral nek drug, prebrisanejši oditi v so-

sedno vas in javiti, da se nek vojak potiče tam okrog v poročnikovi uniformi. Prvi poročnik, ki se prikaže, se mora zapreti. Tudi patrolje se naj odpošljejo v okolico.

Med tem sta Režibabo in Zvorec prišla v vinogradu skupaj. Počivala sta dobre pol ure, ker je bilo grozdje slučajno prav okusno. Nato sta se plazila previdno skozi vinograde k vasi.

Prišla sta že do vaškega plotu, kar se začuje lajanje psa in nek človeški glas pravi:

„Aj, lopovi, že prihajajo, da nam pokradejo grozdje.“

Na te besede plane nek mož naprej in za njim kakih pet ali šest drugih, vsi oboroženi s palicami.

Začudijo se pa, ko zagledajo vojaka in častnika.

„Kaj pa delate tukaj?“ vpraša konečno vodja.

Nasproti kmetom dobi Lujzek zopet pogum.

„Nū“, reče zlovotljivo. „Ako vas ni najti v vasi, vas moram iskati zunaj. V takih položajih slišite v hiše, razumete?... Brizgalna se mora takoj pripeljati pred stražo in se dati slubujočemu častniku na razpologo. Ste slišali? Takoj!“

Ostri ukaz Režibabe ni zgubil učinka.

„Kakšne homatije so vendar s to brizgalno. Nū, pojdite in zavlečimo jo hitro tja.“

Naša junaka si oddahneta.

Ravno sta se menila splaziti v vas, kar se začuje osoren „stoj!“ in v hipu sta bila obkoljena od vojakov.

Smukniti skozi noge vojaku je bila prva misel Zvoreca.

Ampak neka železna roka ga je pograbila za vrat.

„Kolega, skozi ljudi se ne gre“, pripomni s strašansko ironijo lastnik te roke.

Sedaj je bilo konec vsega. Za nekaj minut sta že stala v stražnici.

Vendar, kako presenečenje!

Slabujoči častnik iz sosedne vasi je bil tu kot —

jetnik.

Kako se je to zgodilo?

Častnik je hotel namreč še osebno govoriti z gospodom Lujzecom in se je napolil k njemu. Med tem je prišlo poročilo radi našemljenega poročnika. Zato so obdržali tega, ko se je prikazal na stražnici. Nič ni pomagalo spričevanje.

„Ali jaz sem vendar častnik, pravi častnik“, klikno razljučeno jetnik.

„Seve, to pove lahko vsak. Mi že vemo, kaka je ta stvar“, mu je bil odgovor.

Kaj naj počne? Mora se udati.

„Torej zahtevam, da pokličete takoj gospoda poročnika Pečka... Ga poznate?“ Zapove poveljniku straže.

„Seveda!“

„Dobro! Storit, kakor želim!“

Podčastnik pošlje po poročnika Pečka.

Med tem pripeljejo Lujzeka in Tineka.

„Nesrečnež!“ reče vjeti častnik. „Ali že ne bo konca vašim burkam? Zdi se mi, da sem mesto vas tukaj vjet. Recite torej podčastniku, da ste vi tisti, katerega naj vjame, ne jaz.“

To ni bilo več potrebno. Režibabo je bil poznan tako dobro pri polku, da so ga takoj spoznali.

Podčastnik je stopil pred častnika, salutiral in rekel:

„Gospod poročnik, vidim, da sem se zmotil. Prosim pokorno odpuščanja!“

„Nič ne dene“, odvrne dobrovoljno častnik. „Prav za prav ste se obnašali povsem pravilno in previdno.“

Zunaj se začuje ropot in nato se prikaže glava kmeta.

„Tako, tukaj imate brizgalno, da bo enkrat mir.“

„Kako brizgalno? vpraša podčastnik.“

„Nū, brizgalno, katero smo morali zapeljati sem!“

„Kdo je ukazal?“

„Kdo?“ ponovi kmet in stopi bližje. „Tukaj, ta le

gospod poročnik!“